

UDK 37

ISSN 2545 - 4439
ISSN 1857 - 923X

INTERNATIONAL JOURNAL

Institute of Knowledge Management

KNOWLEDGE

Scientific Papers

Vol. 30. 2.

KIJ

Vol. 30

No. 2

pp. 277 - 508

Skopje 2019

Global Impact & Quality Factor 1.822 (2017) <http://globalimpactfactor.com/knowledge-international-journal/>

KNOWLEDGE

INTERNATIONAL JOURNAL

SCIENTIFIC PAPERS
VOL.30.2

Promoted in Vrnjacka Banja, Serbia
March, 2019

KNOWLEDGE

International Journal Scientific papers Vol. 30.2

ADVISORY BOARD

Vlado Kambovski PhD, Robert Dimitrovski PhD, Siniša Zarić PhD, Maria Kavdanska PhD, Venelin Terziev PhD, Mirjana Borota – Popovska PhD, Cezar Birzea PhD, Ljubomir Kekenovski PhD, Veselin Videv PhD, Ivo Zupanovic, PhD, Savo Ashtalkoski PhD, Zivota Radosavljević PhD, Laste Spasovski PhD, Mersad Mujevic PhD, Nonka Mateva PhD, Rositsa Chobanova PhD, Predrag Trajković PhD, Dzulijana Tomovska PhD, Nedžad Korajlić PhD, Nebojsa Pavlović PhD, Nikolina Ognenska PhD, Baki Koleci PhD, Lisen Bashkurti PhD, Trajce Dojcinovski PhD, Jana Merdzanova PhD, Zoran Srzentić PhD, Nikolai Sashkov Cankov PhD, Marija Kostic PhD

Print: GRAFOPROM – Bitola

Editor: IKM – Skopje

Editor in chief

Robert Dimitrovski, PhD

KNOWLEDGE - International Journal Scientific Papers Vol. 30.2

ISSN 1857-923X (for e-version)

ISSN 2545 – 4439 (for printed version)

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

President: Academic, Prof. Vlado Kambovski PhD, Skopje (Macedonia)

Vice presidents:

Prof. Robert Dimitrovski PhD, Institute of Knowledge Management, Skopje (Macedonia)

Prof. Sinisa Zaric, PhD, Faculty of Economics, University of Belgrade, Belgrade (Serbia)

Prof. Venelin Terziev PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)

Prof. Mersad Mujevic PhD, Public Procurement Administration of Montenegro (Montenegro)

Prof. Tihomir Domazet PhD, President of the Croatian Institute for Finance and Accounting, Zagreb (Croatia)

Members:

- Prof. Aleksandar Korablev PhD, Dean, Faculty for economy and management, Saint Petersburg State Forest Technical University, Saint Petersburg (Russian Federation)
- Prof. Azra Adajlic – Dedovic PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Anita Trajkovska PhD, Rochester University (USA)
- Prof. Anka Trajkovska-Petkoska PhD, UKLO, Faculty of technology and technical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Alisabri Sabani PhD, Faculty of criminology and security, Sarajevo (Bosnia & Herzegovina)
- Prof. Ahmad Zakeri PhD, University of Wolverhampton, (United Kingdom)
- Prof. Ana Dzumalieva PhD, South-West University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Aziz Pollozhani PhD, Rector, University Mother Teresa, Skopje (Macedonia)
- Prof. Branko Sotirov PhD, University of Rousse, Rousse (Bulgaria)
- Prof. Branko Boshkovic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Branimir Kampl PhD, Institute SANO, Zagreb (Croatia)
- Prof. Baki Koleci PhD, University Hadzi Zeka, Peja (Kosovo)
- Prof. Branislav Simonovic PhD, Faculty of Law, Kragujevac (Serbia)
- Prof. Bistra Angelovska, Faculty of Medicine, University “Goce Delcev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Cezar Birzea, PhD, National School for Political and Administrative Studies, Bucharest (Romania)
- Prof. Cvetko Andreevski, Dean, Faculty of Tourism, UKLO, Bitola (Macedonia)
- Prof. Drago Cvijanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Dusan Ristic, PhD Emeritus, College of professional studies in Management and Business Communication, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dimitar Radev, PhD, Rector, University of Telecommunications and Post, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Daniela Todorova PhD, Rector of “Todor Kableshkov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Dragan Kokovic PhD, University of Novi Sad, Novi Sad (Serbia)
- Prof. Dragan Marinkovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Daniela Ivanova Popova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Dzulijana Tomovska, PhD, Dean, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
- Prof. Evgenia Penkova-Pantaleeva PhD, UNWE -Sofia (Bulgaria)
- Prof. Fadil Millaku, PhD, Rector, University “Hadzi Zeka”, Peja (Kosovo)
- Prof. Fatos Ukaj, University “Hasan Prishtina”, Prishtina (Kosovo)

-
- Prof. Georgi Georgiev PhD, National Military University “Vasil Levski”, Veliko Trnovo (Bulgaria)
 - Prof. Halit Shabani, PhD, University “Hadzi Zeka”, Peja (Kosovo)
 - Prof. Halima Sofradzija, PhD, University of Sarajevo, Sarajevo (Bosnia and Herzegovina)
 - Prof. Haris Halilovic, Faculty of criminology and security, University of Sarajevo, Sarajevo (Bosnia and Herzegovina)
 - Prof. Helmut Shramke PhD, former Head of the University of Vienna Reform Group (Austria)
 - Prof. Hristina Georgieva Yancheva, PhD, Rector, Agricultural University, Plovdiv (Bulgaria)
 - Prof. Hristo Beloev PhD, Bulgarian Academy of Science, Rector of the University of Rousse (Bulgaria)
 - Prof. Hristina Milcheva, Medical college, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
 - Prof. Izet Zeqiri, PhD, Academic, SEEU, Tetovo (Macedonia)
 - Prof. Ivan Marcheviski, PhD, Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
 - Doc. Igor Stubelj, PhD, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
 - Prof. Ivo Zupanovic, PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
 - Prof. Ivan Petkov PhD, Rector, European Polytechnic University, Pernik (Bulgaria)
 - Prof. Isa Spahiu PhD, AAB University, Prishtina (Kosovo)
 - Prof. Ivana Jelik PhD, University of Podgorica, Faculty of Law, Podgorica (Montenegro)
 - Prof. Islam Hasani PhD, Kingston University (Bahrein)
 - Prof. Jova Ateljevic PhD, Faculty of Economy, University of Banja Luka, (Bosnia & Herzegovina)
 - Prof. Jove Kekenovski PhD, Faculty of Tourism, UKLO , Bitola (Macedonia)
 - Prof. Jonko Kunchev PhD, University „Cernorizec Hrabar“ - Varna (Bulgaria)
 - Prof. Jelena Stojanovic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
 - Prof Karl Schopf, PhD, Akademie fur wissenschaftliche forchung und studium, Wien (Austria)
 - Prof. Katerina Belichovska, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Krasimir Petkov, PhD, National Sports Academy “Vassil Levski”, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Kamal Al-Nakib PhD, College of Business Administration Department, Kingdom University (Bahrain)
 - Prof. Lidija Tozi PhD, Faculty of Pharmacy, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Laste Spasovski PhD, Vocational and educational centre, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Larisa Velic, PhD, Faculty of Law, University of Zenica, Zenica (Bosnia and Herzegovina)
 - Prof. Lujza Grueva, PhD, Faculty of Medical Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Lazar Stosic, PhD, Association for development of science, engineering and education, Vranje (Serbia)
 - Prof. Lisen Bashkurti PhD, Global Vice President of Sun Moon University (Albania)
 - Prof. Lence Mircevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
 - Prof. Ljubomir Kekenovski PhD, Faculty of Economics, UKIM, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Ljupce Kocovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
 - Prof. Marusya Lyubcheva PhD, University “Prof. Asen Zlatarov”, Member of the European Parliament, Burgas (Bulgaria)
 - Prof. Maria Kavdanska PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)

-
- Prof. Maja Lubenova Cholakova PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
 - Prof. Mirjana Borota-Popovska, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Mihail Garevski, PhD, Institute of Earthquake Engineering and Engineering Seismology, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Misho Hristovski PhD, Faculty of Veterinary Medicine, Ss. Cyril and Methodius University, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Mitko Kotovchevski, PhD, Faculty of Philosophy, UKIM, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Milan Radosavljevic PhD, Dean, Faculty of strategic and operational management, Union University, Belgrade (Serbia)
 - Prof. Marija Topuzovska-Latkovikj, PhD, Centre for Management and Human Resource Development, Institute for Sociological, Political and Juridical Research, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Marija Knezevic PhD, Academic, Banja Luka, (Bosnia and Herzegovina)
 - Prof. Margarita Bogdanova PhD, D.A.Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
 - Prof. Mahmut Chelik PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
 - Prof. Marija Mandaric PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
 - Prof. Marina Simin PhD, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
 - Prof. Miladin Kalinic, College of professional studies in Management and Business Communication, Sremski Karlovci (Serbia)
 - Prof. Mitre Stojanovski PhD, Faculty of Biotechnical sciences, Bitola (Macedonia)
 - Prof. Miodrag Smelcerovic PhD, High Technological and Artistic Vocational School, Leskovac (Serbia)
 - Prof. Nadka Kostadinova, Faculty of Economics, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
 - Prof. Natalija Kirejenko PhD, Faculty For economic and Business, Institute of Entrepreneurial Activity, Minsk (Belarus)
 - Prof. Nenad Taneski PhD, Military Academy “Mihailo Apostolski”, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Nevenka Tatkovic PhD, Juraj Dobrila University of Pula, Pula (Croatia)
 - Prof. Nedžad Korajlic PhD, Dean, Faculty of criminal justice and security, University of Sarajevo (Bosnia and Herzegovina)
 - Prof. Nikolay Georgiev PhD, “Todor Kableskov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Nikolina Ognenska PhD, Faculty of Music, SEU - Blagoevgrad (Bulgaria)
 - Prof. Nishad M. Navaz PhD, Kingdom University (India)
 - Prof. Oliver Iliev PhD, Faculty of Communication and IT, FON University, Skopje (Macedonia)
 - Prof. Oliver Dimitrijevic PhD, High medicine school for professional studies “Hipokrat”, Bujanovac (Serbia)
 - Prof. Paul Sergius Koku, PhD, Florida State University, Florida (USA)
 - Prof. Primoz Dolenc, PhD, Faculty of Management, Primorska University, Koper (Slovenia)
 - Prof. Predrag Trajkovic PhD, JMPNT, Vranje (Serbia)
 - Prof. Petar Kolev PhD, “Todor Kableskov” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Pere Tumbas PhD, Faculty of Economics, University of Novi Sad, Subotica (Serbia)
 - Prof. Rade Ratkovic PhD, Faculty of Business and Tourism, Budva (Montenegro)
 - Prof. Rositsa Chobanova PhD, University of Telecommunications and Posts, Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Rumen Valcovski PhD, Imunolab Sofia (Bulgaria)
 - Prof. Rumen Stefanov PhD, Dean, Faculty of public health, Medical University of Plovdiv (Bulgaria)
 - Prof. Sasho Korunoski, Rector, UKLO, Bitola (Macedonia)

- Prof. Sashko Plachkov PhD, Faculty of Pedagogy, University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Snezhana Lazarevic, PhD, College of Sports and Health, Belgrade (Serbia)
- Prof. Stojan Ivanov Ivanov PhD, Faculty of Public Health and Sport, SWU Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Snezana Stoilova, PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Stojna Ristevska PhD, High Medicine School, Bitola, (Macedonia)
- Prof. Suzana Pavlovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)
- Prof. Sandra Zivanovic, PhD, Faculty of Hotel Management and Tourism, University of Kragujevac, Vrnjacka Banja (Serbia)
- Prof. Shyqeri Kabashi, College “Biznesi”, Prishtina (Kosovo)
- Prof. Trayan Popkochev PhD, Faculty of Pedagogy, South-West University Neofit Rilski, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Todor Krystevich, Vice Rector, D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov (Bulgaria)
- Prof. Todorka Atanasova, Faculty of Economics, Trakia University, Stara Zagora (Bulgaria)
- Doc. Tatyana Sobolieva PhD, State Higher Education Establishment Vadiym Getman Kiyev National Economic University, Kiyev (Ukraine)
- Prof. Tzako Pantaleev PhD, NBUniversity, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Violeta Dimova PhD, Faculty of Philology, University “Goce Delchev”, Shtip (Macedonia)
- Prof. Volodymyr Denysyuk, PhD, Dobrov Center for Scientific and Technological Potential and History studies at the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine)
- Prof. Valentina Staneva PhD, “Todor Kableshev” University of Transport, Sofia (Bulgaria)
- Prof. Vasil Zecev PhD, College of tourism, Blagoevgrad (Bulgaria)
- Prof. Venus Del Rosario PhD, Arab Open University (Philippines)
- Prof. Yuri Doroshenko PhD, Dean, Faculty of Economics and Management, Belgorod (Russian Federation)
- Prof. Zlatko Pejkov, PhD, Faculty of Agricultural Sciences, UKIM, Skopje (Macedonia)
- Prof. Zivota Radosavljevik PhD, Dean, Faculty FORCUP, Union University, Belgrade (Serbia)
- Prof. Zorka Jugovic PhD, High health – sanitary school for professional studies, Belgrade (Serbia)

REVIEW PROCEDURE AND REVIEW BOARD

Each paper is reviewed by the editor and, if it is judged suitable for this publication, it is then sent to two referees for double blind peer review.

The editorial review board is consisted of 45 members, full professors in the fields 1) Natural and mathematical sciences, 2) Technical and technological sciences, 3) Medical sciences and Health, 4) Biotechnical sciences, 5) Social sciences, and 6) Humanities from all the Balkan countries and the region.

Contents

COMMON CORE STANDARDS IN U.S AND THE NEEDS OF PUBLIC EDUCATION IN MACEDONIA	293
Agim Poshka	293
IMPLEMENTATION CAPACITY FOR INCLUSIVE EDUCATION IN THE MIDDLE EAST ...	297
Aleksandra Shumar.....	297
EVALUATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS.....	301
Mirsada Čajlaković.....	301
Nermina Okić	301
DEVELOPMENT OF THE EDUCATION PROCESS AND NOWADAYS SCIENTIFIC KNOWLEDGE AGAINST THE GLOBALIZATION PROCESS	307
Evjonda Pylli	307
WEB-BASED INFORMATION SYSTEMS FOR SURVEYS OF THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION (ROUNDUP)	311
Kristina Kilova	311
PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL ETHICS OF TEACHERS.....	315
Gorica Popovska Nalevska.....	315
Filip Popovski.....	315
INCLUSIVE EDUCATION IN BULGARIA: SUCCESSES AND CHALLENGES.....	321
Natalia Georgieva	321
PROJECTS FOR PROACTICE EDUCATIONAL TECHNOLOGY FOR DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN PRESCHOOL AND HIGHER EDUCATION.....	327
Vasilena Spasova.....	327
EFFECTIVENESS OF THE PENALTY SYSTEM IN THE CONTEMPORARY BULGARIAN SCHOOL	333
Hristina Popova	333
METHODS FOR STIMULATION OF ACTIVE LEARNING IN STUDENTS.....	339
Iskra Petkova	339
APPRECIATION OF THE METHOD.....	345
"PRACTICAL EDUCATION IN A REAL WORKING ENVIRONMENT"	345
Binnaz Asanova.....	345
MANAGING AT MICRO LEVEL IN A CLASSROOM.....	351
Gjorgjina Kimova	351
Elenica Sofijanova.....	351
INCLUSION OF A PARENT IN THE CONSTRUCTION OF THE PRESCHOOL EDUCATION AND EDUCATION COURSULUM.....	357
Dzulzada Ajvazi-Rama.....	357
CREATIVE STIMULATING ENVIRONMENT FOR LEARNING AND DEVELOPMENT	363
Vasko Lazarevski	363
Jasmina Dicevic.....	363
THE CURRICULUM PROJECT - MEANS FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES IN SCHOOLS IN THE INITIAL SCHOOL.....	367
Iva Andonova Stamenova.....	367
RELIGIOUS EDUCATION DURING THE FIRST CYCLE OF PRIMARY EDUCATION IN SERBIA	373
Vesna Lj. Minic	373
Marija M. Jovanovic.....	373
MOTIVATION OF STUDENTS FOR ACTIVE PARTICIPATION IN PRACTICAL TRAINING	379
Ruska Paskaleva	379
Danelina Vacheva.....	379

PRACTICAL GUIDELINES AND RULES FOR EFFECTIVE PEDAGOGICAL COMMUNICATION AND INTERACTION IN THE MEDICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTION	385
Hristina Milcheva	385
INJURES FOR WHICH FIRST AID IS NEEDED IN THE SCHOOL: CAN THE TEACHERS MAKE THE FIRST AID?	389
Lidija Kamcheva-Panova	389
Gordana Kamcheva Mihailova	389
SELF-CARE IN CHILDREN WITH MILD COGNITIVE IMPAIRMENTS	397
Aleksandra Đurić-Zdravković	397
Mirjana Japundža-Milisavljević,	397
Biljana Milanović-Dobrota	397
LEVEL OF TOLERANCES BY CHANGING EMPLOYEES IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS IN KOSOVO	403
Dzulzada Ajvazi-Rama	403
STUDENT’S DIGITAL-MEDIA LITERACY IN MATHS AND SCIENCE HIGH SCHOOL “SERGEY KOROLYOV”, BLAGOEVGRAD	409
Vanya Alexieva	409
IMPROVE TEACHING PROCESS IN LEARNING GEOMETRIC KNOWLEDGE IN THIRD GRADE WITH THE ASSISTANCE OF PROJECT ACTIVITIES	413
Valentina Ivanova Chileva	413
ANALYSIS OF THE THIRD GRADE STUDENTS’ ATTITUDE ON TRAINING WITH GEOMETRY VARIOUS PROBLEMS	417
Gergana Hristova	417
“THE ROOM OF MYSTERIES” PROJECT FOR THE THIRD GRADE	423
Gabriela Kirova	423
THE ROLE AND IMPORTANCE OF DRAMA METHOD IN THE EDUCATION PROCESS ...	427
Osman Emin	427
STUDENTS' COMPETENCIES IN THE TEACHING VISUAL ART	433
Vojislav Ilić	433
Andrijana Šikl-Erski	433
Tamara Stojanović-Đorđević	433
TASKS FOR DEVELOPMENT OF THE OBSERVABILITY IN ELECTRONIC MUSIC TEXTBOOK FOR THE 4TH GRADE OF THE BULGARIAN GENERAL EDUCATION SCHOOL	439
Krasimira Georgieva Fileva – Ruseva	439
PEDAGOGICAL PROBLEMS OF WORKING ON FOUR SKETCHES FOR A SYMPHONIC ORCHESTRA BY DIMITAR NENOV IN THE CURRICULUM IN ORCHESTRA CONDUCTING BY PIANO	447
Gueorgui Patrikov	447
THE REPERTOIRE IN FOLK SINGING TRAINING AS AN OPPORTUNITY FOR CREATING CREATIVITY IN STUDENTS MINDS - THE FUTURE TEACHERS	453
Galya Petrova-Kirkova	453
EDUCATIONAL AND THEMATIC REVIEW OF FOLKLOR IN MUSIC TRAINING IN KINDERGARDEN	459
Tsvetanka Kostadinova Kolovska	459
PREVENTIVE „NON-EXISTENT ANIMAL" DRAWING FOR THE STUDY OF AGGRESSION IN CHILDREN OF PRIMARY SCHOOL AGE BY DECIMATING THE SYMPTOMS ACCOMPANYING „COGNITIVE DISMODERATE INTERCOURSE”	465
Vesela Ivanova Bozhkova	465
COMPARATIVE ANALYSIS OF SOME PSYCHOLOGICAL INDICATORS FOR STUDENTS FROM THE UNWE TABLE TENNIS AND MASS AEROBICS CLASSES	473
Elena Moneva	473

Iva Barova	473
EXPERIENCE ANALYSIS OF PROBLEMS RELATED TO THE SELECTION OF STUDENTS-ATHLETES IN REPRESENTING UNIVERSITY TEAMS IN THE MEDICAL UNIVERSITY – PLOVDIV	477
Kostadin Kanalev	477
Todor Stoev	477
Kiril Kableskov.....	477
DIFFERENCES IN THE LEVEL OF PHYSICAL PREPARATION AMONG 13-14-YEAR-OLD FOOTBALL PLAYERS ACCORDING TO THEIR POSITION	481
Yusuf Gorelski.....	481
Larisa Kasabova	481
SOFIA UNIVERSITY’ STUDENTS’ PHYSICAL ACTIVITY LEVELS AND THEIR OPINION ABOUT THE USE OF SMART DEVICES IN SPORT CLASSES	487
Boryana Tumanova.....	487
THE SHOOTING EFFECTIVENESS OF STUDENTS FROM THE SU WOMEN BASKETBALL TEAM.....	493
Iren Peltekova.....	493
A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CURRICULA OF PHYSICAL EDUCATION FOR LOWER GRADES OF ELEMENTARY SCHOOL IN BOSNIA AND HERZEGOVINA AND GERMANY	499
Estela Hadžikadunić	499
SOFIA UNIVERSITY "ST. KLIMENT OHRIDSKI" STUDENTS’ EXPERIENCE IN VOLUNTEERING AND OPPORTUNITIES FOR ITS PROMOTION.....	503
Petya Hristova.....	503

INJURES FOR WHICH FIRST AID IS NEEDED IN THE SCHOOL: CAN THE TEACHERS MAKE THE FIRST AID?

Lidija Kamcheva-Panova

Faculty of Philology, UGD, Shtip, PMS “Goce Delchev”- Shtip, Republic of Macedonia,
lidija.kamceva@ugd.edu.mk

Gordana Kamcheva Mihailova

Faculty of Medical Sciences, University Goce Delchev, Shtip, PHI “Clinical hospital”- Shtip,
Republic of Macedonia, gordana.kamceva@ugd.edu.mk

Abstract: First aid is the initial aid that is given to the sick and injured person at the site of the accident. It is a set of measures and procedures with which life is saved and prevents further deterioration of the health condition of the sick or injured person. Most often the first aid is given by persons who will find themselves at the place of the accident, and are not the healthcare workers. The timely given and proper first aid has a task: the life of the injured person to be preserved by removing the cause that can lead to death; to prevent possible complications; pain and fear to be reduced; to improve the general state of the injured; to transport the injured person to the adequate position with an appropriate motor vehicle to the first medical institution. The school is a place where a lot of activities are performed, among which teaching, time for a break, games and socialization, becoming convenient place for accidents that happen. The injuries at pre-school and school age are mostly due as a consequence of different falls during free games, excursions, outings, fights, physical and health education classes, when life threatening conditions appear, loss of consciousness, cessation of breathing and heartbeat, bleeding, shock, congestion, bone fractures, crushing, twisting, nagging, thermal injuries, injuries of parts of the body with a special treatment, different kinds of poisoning, bites by insects, appearance of allergies from various allergens e.t.c. Our goal was to determine the need for compulsory education of the teaching staff by organizing first aid courses.

Methods and materials: the questionnaire survey was composed of questions in order to see which are the most common injuries, illnesses and acute conditions that teachers meet during classes, the pause for the big break, and especially the physical and health education classes. Also, through the questionnaire we wanted to get data how many teachers can give first aid and if they need additional classes and training. It was conducted to the heads of lower and upper classes in the school „Goce Delchev” in Shtip and the satellite school in Tri Cheshmi.

Results and discussions: 21 teachers from the lower grade classes and 17 teachers from the upper grade classes were surveyed. According to the results that we obtained the teachers mostly encounter fractures of the limbs, nose bleed, head injury, stretched muscle injury (twisting) of the spinal wrist and palm fingers injury, as well as headache, epilepsy, diabetes. Of the total surveyed 38 head teachers of lower and upper classes, 27 said that they do not properly know to give first aid, and 11 said that they knew to give first aid. From all of them, 37 teachers said that they wanted to be trained for giving first aid, and only one didn't want to be trained.

Conclusion: The results of the questionnaire survey confirmed our thesis that there is a need of educating teachers for giving first aid. The constant focus of the teachers on the good health of their students is possible only if they are educated for recognizing the basic symptoms of certain diseases and giving first aid in various acute conditions and injuries.

Keywords: teachers, first aid, injures

ПОВРЕДИ ЗА КОИ Е ПОТРЕБНА ПРВА ПОМОШ ВО УЧИЛИШТАТА: ДАЛИ НАСТАВНИЦИТЕ МОЖАТ ДА ДАДАТ ПРВА ПОМОШ?

Лидија Камчева - Панова

Филолошки факултет, УГД – Штип, ООУ „Гоце Делчев”, - Штип, Република Македонија,
lidija.kamceva@ugd.edu.mk

Гордана Камчева Михаилова

Факултет за медицински науки - УГД - Штип, ЈЗУ “Клиничка болница” - Штип,
gordana.kamceva@ugd.edu.mk

Апстракт: Прва помош претставува првична помош која му се пружа на болното и повреденото лице на местот на несреќата. Тоа е збир на мерки и постапки со кои се спасува животот и се спречува понатамошното влошување на здравствената состојба на болното или повредено лице. Најчесто првата помош ја даваат лица кои ќе се затекнат на местото на несреќата, а не се здравствени работници.

Дадената навремена и исправна прва помош има за задача: да се зачува животот на повреденото лице преку отстранување на причината која може да доведе до смрт; да се спречат можните компликации; да се намали болката и стравот; да се подобри општата состојба на повредениот; да се транспортира повредениот во адекватна положба со соодветно моторно возило до првата медицинска установа. Училиштето е средина, во која се вршат разни активности, меѓу нив, настава, време на пауза, игра и социјализација, станувајќи погодно место за несреќи што се случуваат. Повредите во предшколската и школската возраст најчесто се како последица на различни падови во текот на слободни игри, екскурзии, излети, тепачки, часовите по физичко и здравствено образование, при што се појавуваат живото-загрозувачки состојби, губење на свест, престанок на дишење и работа на срце, крварење, шок, загушување, скршеници на коски, шинување, исчашување, пригмечување, термички повреди, повреди на делови на телото со посебен третман, разни видови на труења, каснувања од страна на инсекти, појава на алергии од разни алергени итн. Нашата цел беше да се утврди потребата од задолжително едуцирање на наставниот кадар преку организирање на курсеви по прва помош.

Материјал и методи: Анкетниот прашалник беше составен од прашања со цел да се види кои се најчестите повреди, болести и акутни состојби со кои се среќаваат наставниците за време на наставата, паузата за голем одмор и особено часовите по физичко и здравствено образование. Исто така, преку прашалникот сакавме да добиеме податоци за тоа колку од наставниците знаат да укажуваат прва помош и дали им е потребна дополнителна настава и обука. Тој беше спроведен на одделенските и предметните раководители во училиштето „Гоце Делчев“, во Штип.

Резултати и дискусија: Беа анкетирани 21 наставник од одделенска настава и 17 наставници од предметна настава. Според резултатите кои ги добивме наставниците најчесто се среќаваат со скршеници на екстремитетите, крварење од нос, повреда на глава, истегнат мускул повреда (исчашување) на скочен зглоб и повреда на прсти на дланката, како и главоболка, епилепсија, шеќерна болест. Од вкупно анкетирани 38 класни/одделенски раководители, 27 се изјасниле дека не знаат правилно да укажуваат прва помош, а 11 се изјасниле дека знаат да укажуваат прва помош. Од нив, 37 наставници се изјасниле дека сакаат да бидат обучени за укажување прва помош, а само еден дека не сака.

Заклучок: Резултатите од анкетираниот прашалник ја потврдија нашата теза дека има потреба од едукација на наставниците за пружање прва помош. Постојаната фокусираност на наставниците врз добрата здравствена состојба на нивните ученици е можна само ако истите се едуцирани за препознавање на основните симптоми на одредени болести и укажување на прва помош при разни акутни состојби и повреди.

Клучни зборови: наставници, прва помош, повреди

1. ВОВЕД

Прва помош претставува првична помош која му се пружа на болното и повреденото лице на местот на несреќата. Тоа е збир на мерки и постапки со кои се спасува животот и се спречува понатамошното влошување на здравствената состојба на болното или повредено лице. (1) Најчесто првата помош ја даваат лица кои ќе се затекнат на местото на несреќата, а не се здравствени работници. Дадената навремена и исправна прва помош има за задача: да се зачува животот на повреденото лице преку отстранување на причината која може да доведе до смрт; да се спречат можните компликации; да се намали болката и стравот; да се подобри општата состојба на повредениот; да се транспортира повредениот во адекватна положба со соодветно моторно возило до првата медицинска установа. (2)

Училиштето е средина, во која се вршат разни активности, меѓу нив, настава, време на пауза, игра и социјализација, станувајќи погодно место за несреќи што се случуваат. (3) Повредите во предшколската и школската возраст најчесто се како последица на различни падови во текот на слободни игри, екскурзии, излети, тепачки, часовите по физичко и здравствено образование, при што се појавуваат живото-загрозувачки состојби, губење на свест, престанок на дишење и работа на срце, крварење, шок, загушување, скршеници на коски, шинување, исчашување, пригмечување, термички повреди, повреди на делови на телото со посебен третман, разни видови на труења, каснувања од страна на инсекти, појава на алергии од разни алергени итн. (4,5)

Секоја индивидуа треба да знае да укаже основна заштита до пристигнување на службата за итна медицинска помош, особено преку обезбедување на обука по прва помош во училиштата каде повредите можат да бидат почести. (6,7) Учениците можат да постигнат способности за укажување на прва помош уште од рана возраст, но и наставниците мораат да бидат обучени за прва помош на соодветно нивно ниво од страна на медицински персонал. (8-11)

Поради оваа причина, секое училиште, мора да има лица кои ќе бидат обучени за укажување на прва помош. (12-14) Мнозинството наставници во јавните училишта се дефицитарни во обуката и знаењето за укажување на прва помош при итни случаи. (15) Голем број нанесреќи кои се вообичаени кај

училишните деца, во претходни студии е докажано дека знаењето, ставот и практиката на прва помош кај наставниците се на многу ниско ниво. (16-18)

Обука за прва помош е препорачано да се вклучи во наставните програми, според голем број на студии. (19-22) Затоа наша цел беше да се утврди потребата од задолжително едуцирање на наставниот кадар преку организирање на курсеви, семинари, постери како и имплементација на првата помош во наставните програми, со цел да се намалат повредите за време на наставата во училиштата.

2. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДИ

Во утврдување на потребата од едуцирање и организирање на курсеви, семинари, плакати, по прва помош на наставници направивме анкета помеѓу наставниците, како одделенски така и предметни раководители, во училиштето „Гоце Делчев“, во Штип.

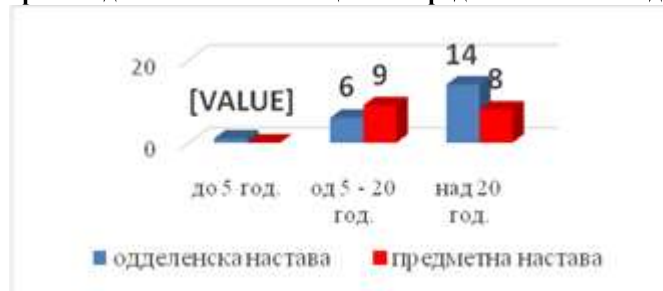
Анкетен прашалник

Анкетниот прашалник беше составен од прашања со цел да се види кои се најчестите повреди, болести и акутни состојби со кои се среќаваат наставниците за време на наставата, паузата за голем одмор и особено часовите по физичко и здравствено образование (ФЗО). Исто така, преку прашалникот сакавме да добиеме податоци за тоа колку од наставниците знаат да укажуваат прва помош и дали им е потребна дополнителна настава и обука.

3. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

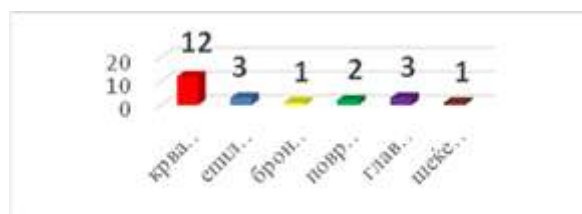
Беа анкетирани 21 наставник од одделенска настава и 17 наставници од предметна настава. Од наставниците од одделенска настава, според нивниот стаж беа поделени во три групи: еден наставник беше до 5 години стаж, 6 наставници од 5 до 20 години стаж и 14 наставници над 20 години стаж. Од наставниците од предметна настава, според нивниот стаж беа поделени во две групи: 9 наставници од 5 до 20 години стаж и 8 наставници беа со над 20 години стаж. (Графикон бр.1)

Графикон бр.1. Поделба на наставниците според наставата и години на стаж

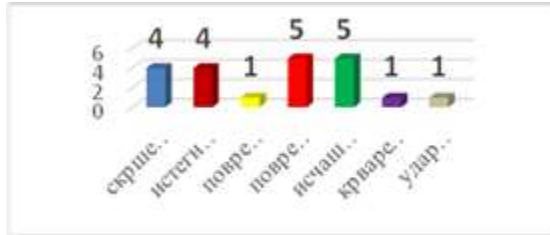

Според резултатите кои ги добивме од страна на анкетираниите одделенски наставници најчесто среќавани болести или состојби беа (Графикон бр.2): крварење од нос, главоболка, епилепсија, повраќање, бронхит и шеќерна болест. Најчести повреди за време на физично и здравствено образование (ФЗО) беа (Графикон бр.3): повреди на прсти на дланка, повреда (исчашување) на скочниот зглоб, истегнат мускул, скршеници на екстремитети, крварење од нос, повреда на глава и долен екстремитет (стопало). Исто така беа испитани и најчестите повреди за време на големиот училишен одмор кој е со времетраење од 25 минути (Графикон бр.4): удар на глава со предмет, повреда на колена, удар глава со глава, крварење од нос, удар во стомак и гради кој е придружен со издишување.

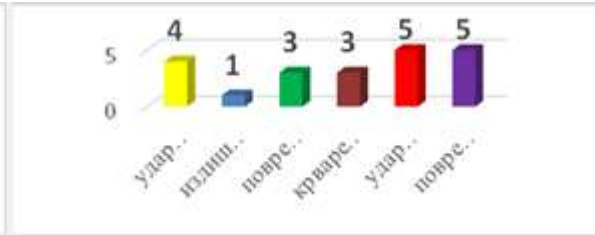
Графикон бр.2. Најчести болести и состојби кај учениците во одделенска настава

Графикон бр.3. Најчести повреди на часовите по ФЗО – кај учениците во одделенска настава

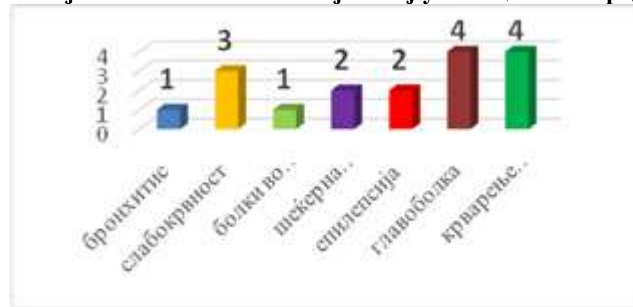

Графикон бр.4. Најчести повреди кај учениците во одделенска настава за време на големиот одмор

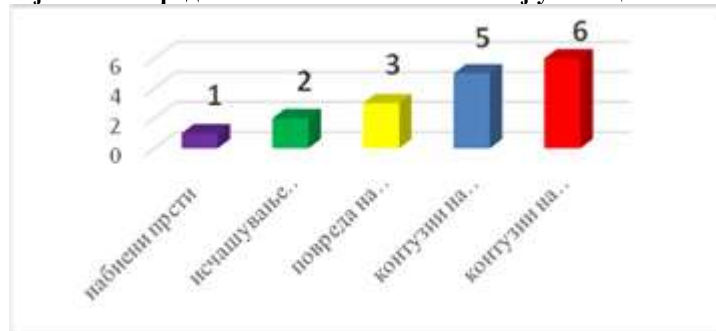

Според резултатите кои ги добивме од страна на анкетираниите предметни наставници најчесто среќавани болести или состојби беа (Графикон бр.5): крварење од нос, главоболка, слабокрвност, епилепсија, шеќерна болест, бронхит и стомачни болки. Најчести повреди за време на физичко и здравствено образование беа (Графикон бр.6): контузии на горни и долни екстремитети, повреда на колена, повреди на скочен зглоб (исчашување), набиени прсти на дланки и стопала. Беа испитани и најчестите повреди за време на големиот училишен одмор кој е со времетраење од 25 минути (Графикон бр.7): повреди на глава, модринки и/или огреботини, крварење од нос, повреда на колена, набиеници по цело тело.

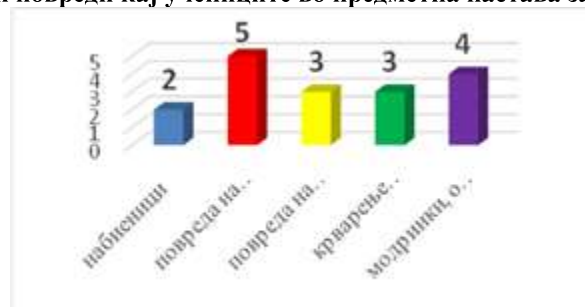
Графикон бр.5. Најчести болести и состојби кај учениците во предметна настава

Графикон бр.6. Најчести повреди на часовите по ФЗО – кај учениците во предметна настава

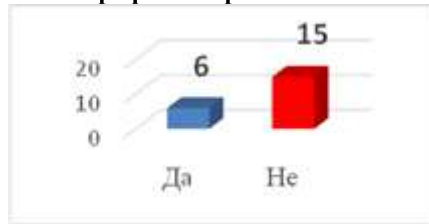

Графикон бр.7. Најчести повреди кај учениците во предметна настава за време на големиот одмор

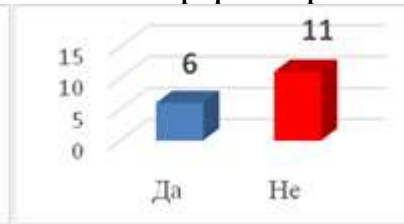

Од вкупно анкетирани 38 класни/одделенски раководители, 26 се изјасниле дека не знаат правилно да укажуваат прва помош и укажувањето на првата помош најчесто се сведува на импровизација (графикон 8 и 9), а 12 се изјасниле дека знаат да укажуваат прва помош.

Графикон бр.8.

Графикон бр.9.

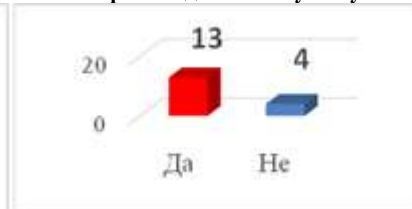

Во однос на размислувањето дали секој наставник треба да биде обучен да укажува прва помош ги добивме следните размислувања (Графикон бр.10 и 11): од вкупно анкетирани 38 класни/одделенски раководители, 28 анкетирани (15 наставници од одделенска настава и 13 наставници од предметна настава) се изјасниле дека сакаат да бидат обучени за укажување прва помош, 10 анкетирани (6 од одделенска и 4 од предметна настава) дека не сакаат и не им е потребна обука за укажување на прва помош кај учениците.

Графикон бр.10. Потребата од обука на одделенските раководители за укажување на прва помош

Графикон бр.11. Потребата од обука на предметните раководители за укажување на прва помош

Голем број на студии ја докажале и нашата цел дека наставниците не се доволно обучени за навремено и правилно укажување на прва помош и дека имаат потреба од дополнителни обуки, семинари, од страна на медицински тим.

Во една студија (15) бил испитан степенот на обуката и првата помош на наставниците од државните училишта во повеќе земји од Среден Запад. Една третина од испитаниците (112 наставници) немале посебна обука за прва помош, а 40% никогаш не биле обучени. Сепак, повеќето (87%) од испитаниците силно се согласиле дека имаат потреба од обука за прва помош во програмите за подготовка на наставниците. 18% од наставниците одговориле на повеќе од 20 повредени или болни ученици годишно, а 17% изјавиле дека барем еднаш наишле на итна опасност по живот кај ученик за време на нивната кариера. Просечниот резултат за сите испитаници на тестот за итна медицинска помош бил 58%. Свкупно, повеќето наставници од јавните училишта биле дефицитарни за обуката и знаењето на прва помош и нивните модалитети.

Другоистражување (23) било спроведено меѓу 100 наставници од две средни училишта во Полска. Стандардизираниот прашалник, кој претходно бил применет за да се испита проблемот со укажување прва помош меѓу полското општество, бил користен како дијагностичка алатка. Иако мнозинството од испитаниците учествувале во курсеви за прва помош, истражувањето потврдило дека нивото на знаење за давање на прва помош е недоволно. Половина од испитаниците ги знаеле правилата за давање прва помош, а една третина изјавиле дека може да ги употребат овие правила во практиката. Голем дел од испитаниците покажале прилично пасивен однос кон давање на прва помош во случај на вонредна состојба. Авторите на овој труд предложиле циклични курсеви за обука на наставници предводени од медицинските професионалци и дополнителни курсеви за учениците предводени од тие наставници.

Една описна студија (24) била спроведена на 331 наставника во град во регионот на Централна Анадолија. Од 45,3% наставници кои држеле настава на деца на возраст од 6 до 15 години, 81,0% од наставниците биле запознаени со прва помош, но само 23,0% потврдиле дека имаат соодветно знаење. Во претходната година, во ситуации каде што била потребна прва помош најчесто спаѓале епистакса (75.2%), абдоминална болка (49.2%) и повраќање (39.2%). Било утврдено дека наставниците имале доволно информации за прва помош, но тие не биле доволно доверливи за да ги практикуваат.

Во една студија на пресек (25) која била спроведена во периодот јули-декември 2017 година, во Карачи, Пакистан, на наставници со полно работно време во јавниот и приватниот сектор, со најмалку едно годишно искуство, било докажано дека укажувањето на прва помош е незадоволително.

Прашалникот бил спроведен со усмено интервју. 68,42% од наставниците не биле обучени за управување со прва помош поради недостаток на можности, меѓутоа 56% биле подготвени да се запишат на обука за прва помош и мнозинството од нив (91,38%) сметале дека е од суштинско значење за нивниот професионален живот.

Во една студија (26) со прашалник се добиени податоците од 146 наставници во девет училишта во Мангалор, Индија. Само 69 (47%) наставници претходно имале обука за прва помош. Недоволно и умерено познавање на прва помош било забележано кај 19 (13%) и 127 (87%) наставници, соодветно. Само 8 наставници ја знаеле правилната процедура за кардиопулмонална реанимација. Повеќето наставници 96 (66%) биле подготвени да администрираат прва помош ако им се обезбеди потребната обука. Вкупно 74 наставници известиле дека имале потреба од укажување на прва помош како во нивното училиште. Раните (36%) и синкопата (23%) биле најчесто среќавани ситуации кои барале укажување на прва помош во училиштата. Сегашното ниво на компетентност кај наставниците во Мангалор за администрирање на прва помош е несоодветно.

Целта на студијата на Sosada K и сор., (27) била да се оцени нивото на знаење за прва помош меѓу полското општество на ученици и наставници од средните училишта, од ноември 2001 до март 2002 година. Студијата се базирала на примерок од 227 средношколци (34 мажи и 193 жени) и 79 наставници од средно училиште (28 мажи и 51 женски). Било спроведено анонимно истражување со кое било проценето нивото на знаење за прва помош. 7 од анкетираниите ученици постигнале одличен резултат, 57 добар резултат и 163 имале несоодветно ниво на знаење. Ниту еден од анкетираниите наставници не постигнал одличен резултат, 11 постигнале добар резултат, а 63 имале несоодветни нивоа на знаење. Знаењето на учениците и наставниците било исто така незадоволително.

Триста дванаесет наставници во основни училишта во Турција, учествувале во една студија (18) за да им бидат оценети знаењата и ставовите за прва помош. Податоците биле добиени со помош на прашалник. Во оваа студија било утврдено дека повеќето од наставниците немале точни знаења и ставови за прва помош. На пример, 65,1% од наставниците дале неточни одговори за епистакса, 63,5% за укажување на прва помош при убоди од пчели и 88,5% за справување со рани.

Постојат и голем број на трудови каде епилеписјата претставува проблем во училиштата и многу од наставниците имаат дилеми и проблеми на кој начин да се справат во тек на наставата. Кај сите од засегнатите наставници имало желба за понатамошна обука за ваквата болест и полесно справување со таквите ученици, кои во голем дел од земјите поради различни верувања, претставувале посебна единка (28-33).

Во студијата на Carral San Laureano F и сор., (34) генерално, 43,2% од анкетираниите наставници имале или имале претходно ученици со шеќерна болест тип 1, но само 0,8% добиле специфична обука за дијабетес. 18,9% од наставниците известиле дека барем еден од нивните ученици е со болеста дека доживеале барем една епизода на хипогликемија во училиште, а половина од нив сметале дека нивното училиште не е подготвено да се справи со дијабетични итни случаи. Резултатите од студијата покажуваат дека наставниците од јавните училишта не се специјално обучени за грижата за пациентите со шеќерна болест и сметаат дека нивните образовни центри не се квалификувани да се справат со итни случаи.

Една студија (35) покажала дека наставниците во основно училиште не се добро информирани за анафилакса. Наставниците треба да добијат обука и треба да се направи реevaluација на училишните и здравствените политики со поширока глобална перспектива. Постои итна потреба да се испитаат плановите и политиките за управување со алергија во училиштата и да се развијат организации за образование на наставници на оваа тема. Само 6% од наставниците известиле дека во нивните училишта има план за управување со анафилакса.

4. ЗАКЛУЧОК

Резултатите од анкетниот прашалник ја потврдија нашата теза дека има потреба од едукација на наставниците за пружање прва помош. Постојаната фокусираност на наставниците врз добрата здравствена состојба на нивните ученици е можна само ако истите се едуцирани за препознавање на основните симптоми на одредени болести и укажување на прва помош при разни акутни состојби и повреди. Резултатите од негативниот став за обука се вознемирувачки наоди кои треба да се решат, наставниците треба да бидат информирани за главната улога и дека тие би можеле да играат важна улога во спроведувањето, како и негативните последици од лошото управување или занемарувањето на разните видови на акутни состојби и повреди.

Овој недостаток на незнаење на укажување прва помош има негативно влијание врз учениците и дури може да ги загрози нивните животи. Програмите за едукација за укажување и правилно пружање на прва помош треба да бидат дизајнирани да ги едуцираат наставниците и на тој начин, конечно да се создаде добро информирана и обучена заедница. Здравствени власти специјалисти треба активно да се

вклучат во образовниот процес преку едукативни програми, семинари, курсеви за обука во наставната програма на наставниците, обработка на едукативни плакати, со цел да се обезбеди повисок квалитет на живот на учениците за време на наставата.

Со оглед на тоа дека најчестата институција во нашата земја во која населението се едуцира за прва помош, е курсот за прва помош кај возачи, се смета дека квалитетот на образованието даден во овие институции е многу минимален и уште поважно, таквите курсеви не треба да бидат прва образовна институција за наставниците. Образованието за прва помош на предучилишните и училишните наставници е премногу важно и премногу неопходно и не треба да се сведува само преку таквиот вид на обука. Треба да се има на ум дека животот на детето може да се спаси или да се спречи доживотен хендикеп доколку имаме квалификувано образование на наставниците.

ЛИТЕРАТУРА

- [1]. A.Bohn, H.Van Aken, R. Lukas, T. Weber, J. Breckwoldt, Schoolchildren as lifesavers in Europe - training in cardiopulmonary resuscitation for children, *Best Pract Res Clin Anaesthesiol*, 27: 387–96, 2013.
- [2]. A.Al-Harbi, L. Alsaied, P.J.Parameaswari, Primary school female teachers' knowledge, attitude, and practice toward students with epilepsy in Riyadh, Saudi Arabia, *J Family Med Prim Care*, 7:331-6, 2018.
- [3]. B. Bruce, P. McGrath, Group interventions for the prevention of injuries in young children: a systematic review, *Inj Prev*, 11:143-147, 2005.
- [4]. B.Kanstad, S. Nilsen, K. Fredriksen, CPR knowledge and attitude to performing bystander CPR among secondary school students in Norway, *Resuscitation*, 82: 1053–9, 2011.
- [5]. C. Ammirati, R. Gagnayre, C. Amsallem, B.N. emitz, M.Gignon, Are schoolteachers able to teach first aid to children younger than 6 years?, A comparative study *BMJ Open*, 4: e005848–8 2014.
- [6]. C. N. Eze, O. M. Ebuehi, F. Brigo, W. M. Otte, S. C. Igwe, Effect of health education on trainee teachers' knowledge, attitudes, and first aid management of epilepsy, An interventional study, *Seizure* 33 46–53, 2015.
- [7]. D. Cave, T.Aufderheide, J.Beeson, A.Ellison, Importance and implementation of training in cardiopulmonary resuscitation and automated external defibrillation in schools a science advisory from the American Heart Association. *Circulation*, 123: 691–706, 2011.
- [8]. F.Carral San Laureano, J. Gutiérrez Manzanedo, P. Moreno Vides, G. de Castro Maqueda, J.Fernández Santos, J. Ponce González, M. Ayala Ortega, Teachers' attitudes and perceptions about preparation of public schools to assist students with type 1 diabetes, *65(4):213-219*, 2018.
- [9]. F. S. Küçük, S. Yeşilyurt M. Incidents That Require First Aid in Schools: Can Teachers Give First Aid? *Disaster, Med Public Health Prep.*, 26:1-7, 2018.
- [10]. F.Qureshi, N. Khalid, S. Nigah-E-Mumtaz, T. Assad, K. Noreen, First aid facilities in the school settings: Are schools able to manage adequately?, *34(2):272-276*, 2018.
- [11]. G. Bollig, H.Wahl, M. Svendsen, Primary school children are able to perform basic life-saving first aid measures, *Resuscitation*, 80: 689–92, 2009.
- [12]. G. Ganfure, G.Ameyya, A. Tamirat, B.Lencha, D. Bikila, First aid knowledge, attitude, practice, and associated factors among kindergarten teachers of Lideta sub-city Addis Ababa, Ethiopia, *PLoS ONE*, 13(3): e0194263, 2018.
- [13]. G. Neto NM, G. Carvalho, R.Castro, J.Caetano, E.Santos, T.Silva, et al, Teachers' experiences about first aid at school, *Rev Bras Enferm [Internet]*, 71(Suppl 4):1678-84, 2018.
- [14]. G.Santagati, L.Vezzosi, F.L. Angelillo, Unintentional Injuries in Children Up to Six Years of Age and Related Parental Knowledge, Attitudes, and Behaviors in Italy, *J Pediatr*, 177: 267-72, 2016.
- [15]. Health and safety team. Guidance for Head teachers and managers on first aid. East Sussex county council, Flinder University, 2011.
- [16]. H. Bakke, R. Schwesb, First-aid training in school: amount, content and hindrances, *Acta Anaesthesiologica Scandinavica* 61, 1361–1370, 2017.
- [17]. H. Ercan, A. Ozen, H. Karatepe, M. Berber, R. Cengizlier, Primary school teachers' knowledge about and attitudes toward anaphylaxis, *Pediatr Allergy Immunol.*, 23(5):428-32, 2012.
- [18]. J. Alqahtani, Knowledge and practice of schoolteachers towards students with epilepsy in Khamis Mushate, Southern Saudi Arabia, *J Fam Community Med*, 22:163-8, 2015.
- [19]. J.Watura, Nut allergy in schoolchildren: a survey of schools in the Severn NHS Trust, *Arch Dis Child*, 86:240–244, 2002.
- [20]. J.Wiśniewski, W. Majewski, Assessment of knowledge about first aid among the teachers of chosen high schools in the Western Pomerania region, *Ann Acad Med Stetin*, 53(2):114-23, 2007.
- [21]. K. Sosada, W. Zurawiński, T. Stepień, J. Makarska, D. Evaluation of the knowledge of teachers and high school students in Silesia on the principles of first aid, *Wiad Lek.*, 55 Suppl 1(Pt 2):883-9, 2002.
- [22]. M. Baser, S.Coban, S.Tasci, G.Sungur, M.Bayat, Evaluating first aid knowledge and attitudes of a sample of Turkish primary school teachers, *J Emerg Nurs*, 33(5):428-32, 2007.

- [23]. M.Elhassan, A.Alemairy, Z.Amara, A.Hamadlneel, A.Mohamed, A.Elaimeri, Epilepsy: Knowledge, Attitude, and Practice Among Secondary School Teachers in Khartoum State, *Neurol Ther*, 6:225–235, 2017.
- [24]. M.Gagliardi, M.Neighbors, C. Spears, S.Byrd, J.Snarr, Emergencies in the school setting: are public school teachers adequately trained to respond, *Prehospital Disaster Med*, 9(4):222-5, 1994.
- [25]. M.Gebrewold, F. Enquesslassie, R.Teklehaimanot and S. Gugssa, Ethiopian teachers: their knowledge, attitude and practice towards epilepsy, *BMC Neurology*, 16:167, 2016.
- [26]. N.Karimi, M. Heidari, Knowledge and attitudes toward epilepsy among school teachers in West of Iran, *Iran J Neurol*, 14(3): 130-135, 2015.
- [27]. N.Plant, K.Taylor, How best to teach CPR to schoolchildren: a systematic review, *Resuscitation*, 84: 415–21 2013.
- [28]. R .Waibel, R .Misra, Injuries to preschool children and infection control practices in childcare programs, *J Sch Health*, 73:167-172, 2003.
- [29]. S.Kumar, P. Kulkarni, N.Srinivas, B.Prakash, S. Hugara, N.Ashok, Perception and practices regarding first-aid among school teachers in Mysore, *National Journal of Community Medicine*, 4(2): 349-352, 2013.
- [30]. T.Lindner, E.Søreide, O.Nilsen, M.Torunn, H. Lossius, Good outcome in every fourth resuscitation attempt is achievable—An Utstein template report from the Stavanger region, *Resuscitation*, 82: 1508–13, 2011.
- [31]. T.Lorem, A .Palm, L. Wik, Impact of a self-instruction CPR kit on 7th graders' and adults' skills and CPR performance, *Resuscitation*, 79: 103–8, 2008.